

سفالینه‌ی زرین فام باستانی موجود در موزه‌ی رضا عباسی

سفالینه‌های زرین فام اهدا شده به موزه‌ی رضا عباسی

داستان دوستی عمیق ژاپن و ایران

از طریق سفالینه‌های زرین فام

پروژه انتقال تکنیک‌های ظروف سفالین با لعاب زرین فام باستانی ایرانی به مناسبت نودمین سالگرد برقراری روابط دیپلماتیک بین ژاپن و ایران

سفارت ژاپن در ایران با همکاری مشترک انجمن دوستی توکای در تاریخ ۱۶ اکتبر در مکان موزه رضا عباسی در شهر تهران به مناسبت بزرگداشت نودمین سالگرد برقراری روابط دیپلماتیک بین ژاپن و ایران، مراسم اهدای ۳ نقش دیواری سفالی با لعاب زرین فام آثار ساخته شده توسط استاد کوبه ای کاتوی هفتم و دو تن از هنر آموزان ایشان، سرکار خانم عالیبه نجفی و سرکار خانم عاطفه فاضل برگزار کرد. سفالگری با لعاب زرین فام یکی از انواع سفالگری است که در قرن ۹ الی ۱۴ میلادی در ایران شکوفا شد و به دلیل درخشش و تلئلو آن که مانند طلا (زر) می باشد به زرین فام شهرت یافت. این فناوری که صدها سال پیش در جنگ های بی شماری به فراموشی سپرده شده بود توسط آقای تاکوئو کاتو، پدر استاد کوبه ای کاتو هفتم، پس از تحقیق و تلاش فراوان ایشان احیا شد. استاد کوبه ای کاتوی هفتم به وصیت پدر خود، آرزوی قلبی در احیای هنر سفالگری با لعاب زرین فام به زادگاهش عمل کرد و در ژاپن و ایران پروژه های مختلفی را اجرا نمود. بخشی از این تلاش ها دعوت از دو هنرمند سفالگر جوان، خانم نجفی و خانم فاضل به ژاپن مصادف با نودمین سالگرد برقراری روابط دیپلماتیک بین ژاپن و ایران بود که علاوه بر انتقال تکنیک ها به ساخت چند اثر هنری نیز پرداخت. در این مراسم اهدا جناب آقای موریکاوا، کاردار سفارت ژاپن در ایران به نمایندگی از طرف این سفارت و جناب آقای دکتر طالبیان، معاون محترم وزارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری به نمایندگی از طرف دولت ایران حضور داشتند و به ایراد سخنرانی پرداختند. همچنین جناب آقای دکتر طالبیان به پاس قدردانی از خدمات شایسته استاد کوبه ای کاتو

سفارت ژاپن در ایران امیدوار است که این مراسم اهدا از طرف ژاپن و ایران مهمان های زیادی برای بازدید از سه اثر نقش دیواری سفالی با لعاب زرین فام حضور داشتند. ۳ اثر نقش دیواری با لعاب زرین فام به طور دائم در موزه رضا عباسی نصب شده است. حتماً از این سه اثر در این موزه که به مناسبت بزرگداشت نودمین سالگرد برقراری روابط دیپلماتیک بین ژاپن و ایران نشانگر تبلور تبادلات فرهنگی بین دو کشور می باشد دیدن نمایید. سفارت ژاپن در ایران امیدوار است که این مراسم اهدا به عنوان یک نقطه شروع جدید نسبت به گسترش روابط همکاری بیشتر بین دو کشور در زمینه های مختلف از جمله تبادلات فرهنگی برای ۱۰ سال آینده که صدمین سالگرد برقراری روابط دیپلماتیک بین ژاپن و ایران می باشد را رقم زند

پروژه بازگشت سفالینه های زرین فام به سرزمین مادری

[کوبه ای کاتو هفتم]

انواع زیادی از سفال ها در کشورهای مختلف در سراسر جهان ساخته شده است، اما از نظر فنی می توان آن را به دو دسته تقسیم کرد. در زمینه سفالینه دو روش پخت برای سفال با لعاب وجود دارد، پخت سفال با لعاب در درجه حرارت بالا و پخت سفال با لعاب در درجه حرارت پایین. از نظر تاریخی ابتدا پخت با درجه حرارت بالا در منطقه آسیا شرقی به خصوص در چین و پخت با درجه پایین در منطقه آسیای غربی و سواحل مدیترانه ابداع شد. به نظر می رسد که این دو دسته فرهنگ ظروف سفالین با لعاب به سایر نقاط جهان انتشار یافته باشد. تفاوت این دو دسته ناشی از تفاوت در خواص خاک رسی که از آن سفال درست می شود می باشد. در منطقه آسیای شرقی برای تولید ظروف سفالین با لعاب با درجه حرارت بالا به دلیل دسترسی آسان به خاک رس با کیفیت و مقاوم در برابر حرارت بالا، می توان دما را تا ۱۲۰۰ درجه بالا برد تا یک سفال جامد ایجاد شود. از طرف دیگر در منطقه آسیای غربی و سواحل مدیترانه به دلیل وجود خاک رس حاوی مقادیر قابل توجه فلزات قلیایی مانند نمک و آهن، تولید ظروف سفالین با درجه حرارت پایین باید با حرارت کمتر از ۱۰۰۰ درجه انجام شود تا شکل سفال حفظ گردد. این تفاوت باعث می شود که در زمینه مواد لعاب دهی، ساختار کوره و روش پخت سفال، تکنیک بسیار متفاوتی را ایجاد کرد. پدر من، تاکوئو کاتو (۱۹۱۷-۲۰۰۵) از سن ۴۰ سالگی به سفالگری غرب آسیا خصوصاً سرزمین پارس (ایران امروز) که به عنوان معروف ترین مکان تولید سفال در غرب آسیا شناخته شده است علاقه مند بود و شیفته رنگ و طراحی خارق العاده آن بود و بارها و بارها از این سرزمین بازدید کرد. وی در خصوص «سفالینه های زرین فام» با روش ویژه پخت با حرارت پایین که در طول تاریخ به فراموشی سپرده شده بود و روش ساخت پُر

[بهزاد اژدری]

هم اکنون در سایر کشورهای مسیر ابریشم در موزه‌ها نگهداری می‌شوند. الفت و انسی که میزبانان یک کالا در مقصد با آن برقرار می‌کنند منجر به درک صحیح‌تر و امکان گفتمان و تبدلات فرا تجاری می‌گردد و زمینه درک و پذیرش فرهنگ‌های دو طرف را آسان‌تر و روان‌تر می‌سازد. از این رو کالاها و اشیاء، به‌خصوص اشیاء فرهنگی تسریع‌کننده و یا تسهیل‌کننده فرایند گفتمان فرهنگی و آشنایی بین‌الملل می‌شوند.

تعامل فرهنگی و هنری که حول محور تکنیک زرین‌فام بین دو ملت ایران و ژاپن در حال حاضر در آمد و شد است می‌تواند به پیشرفت رابطه فرهنگی بین آنان و تشویق بیشتر طرفین به حضور در یک فضای مشترک زیستی و بالطبع دوستی و درک ملت‌ها از هم بیانجامد. کما آنکه در عمل نیز چنین شده است. آمد و شدهای فرهنگی و هنری بین دو فرهنگ ژاپنی و ایرانی مغتنم است و امید است پرنرگ‌تر و وسیع‌تر گردد.

هر کالایی فارغ از موجودیت فیزیکی و شی‌وارگی خود، حاصل اطلاعات، نشانه‌ها و معانی است. اطلاعاتی مربوط به فرهنگ، زیبایی‌شناسی، آداب و سنن مرجع خود. با مهاجرت هر کالا (مهاجرت آبژه) این نشانه‌ها و اطلاعات نیز مهاجرت کرده و به مخاطب خود در مقصد منتقل می‌گردد. در طول تاریخ و به‌خصوص به‌عنوان نمونه در مسیر جاده ابریشم، اشیاء و کالاهای تجاری بسیاری از یک سوی جهان به سوی دیگر مهاجرت کرده و منجر به انتقال فرهنگ، سنت‌ها و ارزش‌های حاکم بر ساخت اثر شده است.

ظروف و اشیاء زرین‌فام نمونه خوبی از این فرآیند است. سالیان متمادی این کالای با ارزش و فاخر ایرانی به سایر نقاط جهان صادر شد و با خود هم تکنیک ساخت اثر و هم زیبایی‌شناسی خود را منتقل ساخت. نمونه‌های بسیاری از آن

تاکوئو کاتو – پدر کوبه‌ای کاتو هفتم

کوبه‌ای کاتو هفتم و عاطفه فاضل

من، کوبه‌ای کاتو
هفتم، در زمان
حیات پدرم به
عنوان دستیار او
در زمینه تحقیقات
سفالینه‌های
زرین‌فام فعال بودم.
بعد از مرگ پدرم
این تکنیک را به ارث
گرفته و تصمیم
گرفتم
تا راه پدرم را برای
جلوگیری از مدفون
شدن دوباره
این روش ادامه دهم

کوبه‌ای کاتو هفتم

با برگزاری نمایشگاه، سخنرانی، همایش و کارگاه‌های آموزشی نیز برگزار شد و بازتاب بسیار خوبی را در ایران ایجاد کرد. در سال ۲۰۱۶ دو سفالگر مرد ایرانی آقای بهزاد اژدری و آقای عباس اکبری را به کارگاه خودم در ژاپن دعوت کردم و در مدت اقامت سه ماهه آنها، دانش و مهارت خود در زمینه سفالگری زرین‌فام را به آنها انتقال دادم. همچنین در سال ۲۰۱۹ نیز دو سفالگر زن ایرانی خانم عالیبه نجفی و خانم عاطفه فاضل را برای آموزش فنون آن به ژاپن دعوت کردم. انتقال این تکنیک‌ها با هدف کمک به حفظ و ترمیم دیواره‌های سفال لعاب زرین‌فام باستانی و دکوراسیون معماری تاریخی در سراسر ایران می‌باشد.

مهمترین چیز در اجرای این پروژه‌های تبادل فناوری مربوط به سفالینه‌های زرین‌فام، تلاش و پشتیبانی جناب آقای دکتر سیدعباس عراقچی، معاون فعلی سیاسی وزارت امور خارجه ایران و سفیر سابق جمهوری اسلامی ایران در ژاپن بود. همچنین حمایت سفرای ژاپن در ایران، وزارت امور خارجه ژاپن، انجمن دوستی ایران توکای و بسیاری از افراد دیگر را فراموش نمی‌کنم. با وجود پیچیدگی وضعیت بین‌المللی از طریق «پروژه بازگشت سفالینه‌های زرین‌فام به سرزمین مادری» که به‌عنوان یک مبادله فرهنگی بین دو کشور ساخته شد، قصد دارم برای افزودن صفحه جدیدی به تاریخ فرهنگ سفالگری ایران پروژه‌ها و رویدادهای مختلفی را انجام دهم.

کوبه‌ای کاتو هفتم و عالیبه نجفی

رمزروازی داشت به تحقیق و احیاء پرداخت. پس از ۱۵ سال و سپری کردن مشکلات فراوان سرانجام وی موفق به احیای «سفالینه‌های زرین‌فام» که به اشیاء خیالی تبدیل شده بود شد. تاکوئو کاتو در زمان حیات خود رویای برگزاری نمایشگاه سفالینه‌های زرین‌فام را داشت ولی به دلایل مختلف موفق به این کار نشد و در سال ۲۰۰۵ میلادی در سن ۸۸ سالگی چشم از جهان فروبست. من، کوبه‌ای کاتو هفتم، در زمان حیات پدرم به عنوان دستیار او در زمینه تحقیقات سفالینه‌های زرین‌فام فعال بودم. بعد از مرگ پدرم این تکنیک را به ارث گرفته و تصمیم گرفتم تا راه پدرم را برای جلوگیری از مدفون شدن دوباره این روش ادامه دهم.

۱۵ سال است که در مناطق مختلف، نمایشگاه‌های انفرادی برپا کرده‌ام و آثار سفالینه‌های زرین‌فام را به نمایش گذاشته‌ام. همچنین با افراد مرتبطی که در این زمینه در جمهوری اسلامی ایران فعالیت می‌کنند تعامل داشته‌ام و در ایران نمایشگاه برگزار کرده‌ام و برای احیای این تکنیک در ایران که سرزمین مادری آن است فعال می‌باشم. در سال ۲۰۱۳ میلادی موفق شدم تا طبق آرزوی پدرم در موزه ملی ایران نمایشگاهی برگزار نمایم. در این نمایشگاه ۹ اثر از پدرم، تاکوئو کاتو و ۳۱ اثر از خودم، کوبه‌ای کاتو هفتم و آثاری از سفالینه‌های زرین‌فام ایران باستان و همچنین تعدادی از آثار سفالی هنرمندان سفالگر ایرانی که نتیجتاً مجموعه‌ای از آثار سفالی قدیم و جدید را متشکل می‌شد به نمایش گذاشته شد. همزمان

مراسم رونمایی از آثار مشترک «سفالینه‌ی زرین‌فام» اثر آقایان کوبه‌ای کاتو هفتم و بهزاد اژدری

موزه رضا عباسی

در موزه رضا عباسی آثار هنری نفیس از دوران باستانی تا دوره معاصر به نمایش گذاشته شده است. همچنین مجموعه غنی و بی‌نظیر از آثار زرین‌فام در این موزه موجود می‌باشد که بارها مورد ارجاع موزه‌ها و مراکز هنری مهم دنیا گرفته است.

ساعات بازدید موزه رضا عباسی
همه‌روزه

(به غیر از بعضی از تعطیلات رسمی)
ساعت ۹:۰۰ الی ۱۹:۰۰ در نیمه اول سال
ساعت ۹:۰۰ الی ۱۷:۰۰ در نیمه دوم سال
آدرس: خیابان شریعتی، نرسیده به پل
سید خندان، پلاک ۹۷۲
شماره تماس: ۸۸۵۳۵۱۳۵

از میان

سفالینه‌های زرین‌فام
کوبه‌ای کاتو هفتم
در کارگاه شخصی
هنرمند در ژاپن